

Drabbad av gängvåld – erfarenheter från en brottsofferjour

Jag har varit ordförande för Brottsofferjouren/BOJ Haninge Nynäshamn från 2015 till 2024 och också tagit enskilda stödärenden – under de senaste tre åren har jag varit stödperson för drygt 350 enskilda/familjer. Eftersom jag har en yrkesbakgrund inom socialtjänsten har jag ofta fått ta det mest komplexa ärendena där det ofta finns ett stort inslag av våld. Det har varit svårt att lägga på andra frivilligpersoner. Sedan 2023 har jag tagit samtliga inkomna ärenden där det varit skjutningar och sprängningar.

Mina erfarenheter är kanske inte enkla att generalisera. Vi på Brottsofferjouren möter oftast dem som inte är nöjda med samhällets insatser. Men våra erfarenheter bör ändå beaktas, de kan visa sådant som inte alltid kommer fram i myndighetskontakter.

De jag mött är:

- *Anhöriga och vittnen vid mord och mordförsök, vid det som kallas felskjutningar*
- *Anhöriga till mördad son med gängkopplingar*
- *Anhöriga till gängmedlem – sprängning av trappuppgång och beskjutning av hus*
- *Anhöriga till barn med uppdrag att mörda*

Detta säger anhöriga

Anhöriga beskriver ofta ett barn/ungdom med adhd/add, autism, mobbad och ensam tills han skaffade sig kompisar av fel sort.

”Adhd som barn, ingen impuls kontroll, ingen förstod, fjärmades

från honom mer och mer vid varje placering. Mördades när han kommit hem, hade mognat, tänkt lämna”.

”För varje placering blev han allt mer okontrollerbar”

”Placering utan att veta var”

”Byte av placering och vi fick veta det i efterhand”

”Placering utan urskiljning – SiS-hemmet slog larm om att min son var för ung och barnslig för att vara där”

”Dyrt att vara förälder som försöker hålla kontakt – hotell och resa runt om i Sverige till SiS-institutioner”

”Ingen skolgång på SiS-hemmen”

”Egna lösningar för sonen – med hjälp av släkten hittade vi en lösning själva”

**Detta säger såväl anhöriga som de som varit utsatta för
”felskjutningar”**

”Stor uppställning dag 1, sedan tyst. Då var det besök i trappen och det delades ut lappar om vart man kan ringa, men sedan tyst. Ingen ringde till oss innan ni i B0J gjorde det.”

”Jag fick sedan själv ta hand om grannar och släktingar och vänners frågor”

”Ingen svarar i telefon, har ingen jag kan nå när jag har frågor. Ringer inte heller när man sagt det. Gäller såväl polis som socialtjänst”

”Klarar inte att vara kvar på ensamjobb”

”Fått lägga ner företaget”

”Jag får inget försörjningsstöd för jag hade över normen månaderna innan – men hur skulle jag veta vad som skulle hända? Jag pantsätter smycken och säljer möbler för att klara

hyran.”

”De säger att jag bara var ett vittne. Men jag var ju den som gick fram till killen, min sons bästa vän, vände honom och såg hur skotten gått in i hans ansikte.”

”Inget krisboende efter att huset beskjutits. Vi kan betala hyra men hur hittar man ett skyddat boende när man är så i kris att man knappt kan ringa ett samtal.”

”Ingen frågar hur jag mår”

”Mormor, jag måste hem till mamma, tänk om banditerna kommer tillbaka och mamma är ju ensam hemma” (7-årigt barn utanför vars balkong mammans vän mördades)

Ibland lite bättre men ändå blandat bemötande

”Då det hände hade jag ju önskat att det hade funnits ett samtalsstöd av en erfaren person för mig att prata med och att det hade varit tydligt hur jag skulle få tag på den personen. Nu blev jag skickad/hänvisad än hit och än dit, men vart jag än ringde så sa de att de inte var ämnade för mig, det vill säga i egenskap av myndig anhörig till en brottsutövare.”

”Visavi sonen har det fungerat. De har haft regelbundna samtal och honom, mig och SiS-hemmet och visat stor omsorg om hans välbefinnande, sociala och kunskapsrelaterade utveckling och hans vardag. Nu har de börjat tala om hans hemflytt och förbereder noggrant för det tillsammans med honom och mig.”

”Tyvärr säger de att de inte kan hjälpa mig att hitta en lägenhet, så om jag inte lyckas hitta någon själv kommer han att komma tillbaka till kommunen. Vi kommer dock att få olika typer av stöd, men personligen tycker jag att det känns otryggt.”

”De säger att de kanske skulle kunna hjälpa oss om vi lämnade Stockholm helt och hållet, men vi vill ju flytta inom stan, Jag vill ju helst jobba kvar. Det jag framför allt vill

undvika är att de aktuella gängen blir påmind om hans existens, vilket de ju skulle bli om han började röra sig regelbundet här i kommunen. Jag är rädd att det skulle kunna reta upp en och annan som då skulle kunna skada honom eller till och med tvinga honom att göra saker, liksom för att betala tillbaka en skuld.”

Slutsatser

Brottsofferjouren kommer oftast in efter att polisen vid anmälningstillfället frågat om man vill ha kontakt med BOJ. Vi kommer därför in lite efter den aktuella händelsen och då har rädslorna ofta hunnit ta över helt. I flera fall har stödsökande uttryckt rädsla för fortsatt kontakt med polisen och även med socialtjänsten. Uppgifter om infiltration av myndigheter har slagit rot i en otrygg situation. Där har vi lyckats få de vi möter att ha kontakt med myndigheterna men det har tagit mycket tid. I några fall har personer utsatta för mordförsök flytt från Sverige och polisen har inte kunnat nå dem. Genom att vi haft kontakt med närstående har vi med deras hjälp fått hem dem och kunnat ordna kontakt med polisen, inledningsvis genom jourens telefon som vi lagt på bordet vid möte. Det har resulterat i att man sedan vågat träffa polisen.

Det har varit av avgörande betydelse att jag haft en egen jourtelefon som man kan ringa till när som helst. Det är ingen som ringt mitt i natten fast jag sagt att de ska ringa när de känner att de behöver det. Bara vetskapen om att man kan ringa någon är lugnande.

Följande måste finnas lokalt/regionalt:

- **En dygnet runt öppen krisstation** bemannad från såväl psykiatri som socialtjänst där man kan få omedelbar traumabehandling men också hjälp i praktiska frågor. Den samordnade verksamheten som Maria Ungdom varit (är?) mellan beroendevård och socialtjänst är en möjlig modell. Krisstationen ska direkt informeras om

allvarliga händelser och ta kontakt direkt.

- **Brottsoffersamordnare hos socialtjänsten.** Nu får BOJ som frivilligorganisation ta på sig att samordna samhällets stödresurser, sjukvård, socialtjänst, polis, arbetsförmedling, försäkringsbolag, arbetsgivare, fackliga organisation, hyresvärd – och många fler.
- **Möjlighet till bostadsbyte.** Man ska inte behöva bo kvar där man utsatts för våld eller bevittnat allvarligt våld/mord – samma ska gälla som vid våld i nära relationer. Detta gäller i synnerhet om det finns barn med.

Meningsfull tillvaro för mig som stödjare

Att vara stödjare inom BOJ är ett fantastiskt frivilliguppdrag. Det är som att åka taxi i samhället underifrån. Man får nära kontakt med personer såväl i slott som i koja. Kontakt med människor som blir väldigt glada över att bli uppringda av en medmänniska. Medmänskligt stöd och enkel rådgivning är det vi är till för.

Men är det rimligt att lägga ansvaret för krisbearbetning och samordning av samhällets resurser när det gäller drabbade av gängvåldet på gratisarbetande frivilligpersoner, som i mitt fall – en 78-årig pensionär. I ett ärende har jag registrerat närmare 90 insatstillfällen.

Är det detta partierna menar då de säger att de prioriterar arbetet mot gängvåldet?

Text: Carin Flemström

Foto: Rolf Jönsson

Om Brottsofferjouren

Brottsofferjouren/B0J är en ideell organisation som bedriver en lågtröskelverksamhet med medmänskligt stöd till brottsdrabbade, vittnen och anhöriga – även till gärningspersoner.

De flesta kommer i kontakt med B0J genom polisens förmedling.

Brottsofferjouren Sverige består av en central verksamhet med en rikstäckande jourtelefon – 116 006. Det är samma nummer som brottsofferjourer i hela EU. Dessutom finns 60 lokala och regionala verksamheter som alla är egna juridiska personer som utifrån antagande av värdegrund och minimikrav är anslutna till riksförbundet, Stödet ges av drygt 1 300 volontärer i ca 30 000 ärenden årligen